

Plan van aanpak Jeugdzorg

Januari 2014

Plan van aanpak

Jeugdzorg

Januari 2014

Rekenkamer Súdwest-Fryslân

- drs. J.H. (Jet) Lepage MPA (voorzitter)
- dr. M. S. (Marsha) de Vries (secretaris)
- dr. R.J. (Rick) Anderson (lid)

Contactgegevens

- Postadres: Postbus 10.000, 8600 HA Sneek
- E-mail: rekenkamer@gemeenteswf.nl
- Website: www.gemeenteswf.nl

1. Onderzoeksopzet

Inleiding en aanleiding

Op 17 oktober 2013 is de nieuwe Jeugdwet met meerderheid van stemmen aangenomen door de Tweede Kamer. De wet wordt per 2015 ingevoerd. De Jeugdwet legt de bestuurlijke en financiële verantwoordelijkheid bij de gemeenten (transitie). Het budget voor de uitvoering wordt toegevoegd aan de algemene uitkering en gemeenten mogen dus vanaf 2015 zelf beslissen of en hoe ze dit budget gaan besteden. Daarnaast beoogt het rijk een inhoudelijke verschuiving binnen de jeugdzorg (transformatie). Zo zal de jeugdzorg meer moeten plaatsvinden op de scholen en in de wijk en staat men een betere afstemming van de diverse hulpverleners voor. Per gezin zou men in de toekomst één regisseur en één traject moeten hebben, terwijl men minder wil inzetten op bijzondere jeugdzorg. De impact van de nieuwe Jeugdwet voor gemeenten kan groot zijn. De gemeente moet immers concrete afspraken maken om de jeugdzorg te continueren, processen zullen moeten worden ingericht, er moeten afspraken worden gemaakt over de bijdrage van de huidige financiers, met jeugdhulpaanbieders en over de manier waarop frictiekosten in beeld worden gebracht, budgetten zullen moeten worden geautoriseerd, etc.

In haar derde rapportage van oktober 2013 stelt de Transitiecommissie Stelselherziening Jeugd (TSJ), dat niet alle regio's concrete transitiearrangementen (RTA's) hebben opgesteld. Deze arrangementen moeten verweven worden met bestaande plannings van gemeenten, maar zijn dus nog niet in alle gevallen voldoende geconcretiseerd, mede door de budgettaire onzekerheid die nu nog bestaat. De TSJ wijst op het risico dat concrete afspraken tussen enerzijds gemeenten en anderzijds aanbieders en BJZ's op een later tijdstip zullen worden gemaakt, wanneer deze budgettaire onduidelijkheid van gemeenten is weggenomen. Indien op een later moment de concrete afspraken niet tot stand komen, is continuïteit van zorg niet gegarandeerd. Bij gemeenten die wel hun RTA's hebben geconcretiseerd, bestaat het gevaar dat deze RTA's in een later stadium moeten worden opgebroken, zodra budgettaire duidelijkheid bestaat. Dat risico bestaat ook als gemeenteraden geen instemming geven aan de RTA's. De TSJ ziet daarnaast verschillen ontstaan in de reikwijdte en het karakter van de diverse arrangementen, hetgeen de bovenregionale afstemming compliceert.

Naast de transitiecommissie maken ook andere actoren zich zorgen. Zo voorziet de geestelijke gezondheidszorg dat een jongere straks eerst een briefje bij een ambtenaar moet halen voor het naar de psychiater mag, terwijl eigenlijk een medicus hierover zou moeten oordelen. Anderen vrezen dat de gemeente zich gaat toeleggen op de makkelijke gevallen. Ook maken de zorginstellingen die gespecialiseerde zorg verlenen zich zorgen. Sommigen zijn zo gespecialiseerd, dat zij nu cliënten uit het hele land behandelen en de

vraag is, in hoeverre dit kan blijven voortbestaan onder de nieuwe Jeugdwet. De medewerkers binnen de jeugdzorg zelf zijn misschien wel het meest ongerust. Zo houdt het bureau Jeugdzorg (gepositioneerd als voorportaal bij de provincie) in haar huidige vorm op te bestaan en onduidelijk is, wat hiervoor terugkomt. Gemeentelijke wijkteams en de teams van jeugdzorg sluiten niet automatisch aan op elkaar, de concurrentie neemt toe, contracten expireren, maar zijn nog niet vervangen door nieuwe overeenkomsten, etc.

In 2014 zullen ook in Súdwest-Fryslân nieuwe raadsverkiezingen gehouden worden. De rekenkamer wil vlak na deze verkiezingen de nieuwe raad een rapportage aanbieden, waarin de stand van zaken met betrekking tot de nieuwe Jeugdwet wordt aangegeven en waarin de acties staan beschreven die nog in de rest van 2014 ondernomen moeten worden om goed voorbereid te zijn op 1 januari 2015, de startdatum van de nieuwe Jeugdwet.

In 2014 zullen in ieder geval de volgende doelstellingen gerealiseerd moeten zijn (stelselmeter Transitiecommissie Stelselherziening Jeugd, site Nederlands Jeugdinstituut):

- De gemeente heeft beleid voor jeugdhulp binnen haar beleidscyclus geïntegreerd.
- De gemeente heeft een budget en een bekostigingssysteem voor jeugdhulp.
- De gemeente heeft een systeem van toeleiding en casemanagement.
- De gemeente beschikt over een passend en dekkend jeugdhulpaanbod.
- De gemeente stuurt op de kwaliteit van de jeugdhulp.
- De gemeente stuurt op de effectiviteit van jeugdhulp.
- De gemeente heeft de voor de uitvoering van jeugdhulp noodzakelijke samenwerking georganiseerd.
- De continuïteit van zorg is gedurende de stelselwijziging gewaarborgd.
- De gemeente voert jeugdbescherming en jeugdreclassering verantwoord uit.

Doelstelling en deelvragen

Het onderzoek heeft tot doel inzicht te geven in de stand van zaken met betrekking tot de transitie en transformatie van de jeugdzorg. Daarnaast beoogt het onderzoek de acties in beeld te brengen die nog in 2014 ondernomen moeten worden om in ieder geval aan de bovenstaande doelstellingen te kunnen voldoen. De centrale vraag voor dit onderzoek luidt:

Wat is de stand van zaken met betrekking tot de transitie en transformatie van de jeugdzorg in Súdwest-Fryslân en welke acties moeten nog ondernomen worden voordat de nieuwe Jeugdwet per 1 januari 2015 in werking treedt?

Feitelijk staan gemeenten met de nieuwe Jeugdwet voor een meervoudige opgave. De gemeenten worden verantwoordelijk voor de kindbescherming, de jeugdreclassering en de geestelijke gezondheidszorg voor kinderen (nu valt deze zorg nog onder de provincies

en het rijk), maar de gemeenten zullen ook uitvoering moeten geven aan de gedachte “één gezin, één plan, één regisseur”. Inhoudelijk heeft men 5 doelstellingen voor ogen met de nieuwe Jeugdwet (van Rijn en Teeven, MvA, januari 2014):

1. Preventie en uitgaan van eigen verantwoordelijkheid en eigen mogelijkheden van jeugdigen en hun ouders, met inzet van hun sociale netwerk;
2. Demedicaliseren, ontzorgen en normaliseren door onder meer het opvoedkundig klimaat te versterken in gezinnen, wijken, scholen en in voorzieningen als kinderopvang en peuterspeelzalen;
3. Eerder de juiste hulp op maat te bieden om het beroep op dure gespecialiseerde hulp te verminderen;
4. Integrale hulp aan gezinnen volgens het uitgangspunt één gezin, één plan, één regisseur.
5. Meer ruimte voor professionals om de juiste hulp te bieden door vermindering van regeldruk.

Tot slot zal bezuinigd moeten worden op de gehele jeugdzorg. Naar verwachting moet in totaal 15% van het totale budget bezuinigd worden.

Om een goed beeld te geven van de stand van zaken met betrekking tot de transitie en de transformatie, zal het onderzoeksobject (jeugdzorg) vanuit verschillende invalshoeken benaderd worden. Zo is het relevant om te weten welke acties de ambtelijke organisatie en het college hebben ondernomen. Daarnaast is het relevant om te bezien in hoeverre de gemeenteraad is meegenomen in dit traject en welke verwachtingen en wensen bij de gemeenteraad leven. Tot slot is het nuttig, om ook een indruk te krijgen van de visie van de huidige zorgaanbieders. Deze laatste hebben immers een beeld van de manier waarop de jeugdzorg op dit moment wordt uitgevoerd en welke knelpunten te verwachten zijn met de nieuwe regeling. De centrale vraagstelling wordt dan ook naar de volgende deelvragen vertaald.

1. Welke acties zijn ondernomen door de ambtelijke organisatie en het college?
2. Hoe is de gemeenteraad geïnformeerd met betrekking tot de nieuwe Jeugdwet en welke wensen en verwachtingen heeft de huidige gemeenteraad?
3. Wat is het beeld bij de huidige zorgaanbieders en welke knelpunten voorzien deze zorgaanbieders?
4. Welke acties moeten nog ondernomen worden met betrekking tot de nieuwe Jeugdwet?

Het onderzoek zal dus in eerste instantie een verkennend en beeldvormend onderzoek zijn. Met de beantwoording van de eerste drie deelvragen wordt een beeld verkregen van de ambtelijke organisatie en het college, van de wensen en verwachtingen van de gemeenteraad en van de zorgaanbieders. Tijdens het onderzoek worden interviews afgenomen en dossiers geanalyseerd.

Planning

Om bruikbaar te zijn zal het onderzoek in april/mei 2014 moeten worden afgerond. Eerder ligt niet voor de hand met het oog op de gemeenteraadsverkiezingen en de praktische haalbaarheid, terwijl veel later niet mogelijk is met het oog op de startdatum van 1 januari 2015. De volgende planning wordt voorgestaan:

Activiteit	Tijdstip	Capaciteit Rick Anderson	Capaciteit Jet Lepage	Capaciteit Marsha de Vries	Totaal
Opzet en introductie	November	20	2	2	24
Beeld van gemeente	December/januari	60			60
Beeld van gemeenteraad	December/januari		20		20
Beeld van zorgaanbieder	December/januari			20	20
Analyse	Februari	15	5	5	25
Conclusies en aanbevelingen	Februari/maart	10	3	3	16
Rapportage en communicatie	April	20	5	5	30
					195

Het onderzoek wordt weliswaar door één rekenkamerlid geregisseerd, maar de overige leden zullen actief deelnemen aan dit onderzoek.

Lijst van bestudeerde documenten

Transitiecommissie Stelselherziening Jeugd, derde tussenrapportage regionale transitiearrangementen, oktober 2013.

Transitiecommissie Stelselherziening Jeugd, stelselmeter, 2013.

Van Rijn, M.J., Teeven, F., Memorie van Antwoord, gericht aan de Eerste Kamer der Staten-Generaal, januari 2014.

Gemeente Súdwest-Fryslân , Mededeling college commissie Boarger en Mienskip, januari 2014.

Gemeente Súdwest-Fryslân , Regionaal Transitiearrangement Jeugd Friesland, oktober 2013.

Gemeente Súdwest-Fryslân , Berekening Frictiekosten, oktober 2013.